

Српски језик 2

Вежбање 9

Синтакса

Напоредне конструкције

Среда, 20. 5. 2020, петак, 22. 5. 2020.

Снежана Кадих

1. Повежи реченице с **врстом напоредног односа** који у њима запажаш:

<i>Нисам љута, него сам уморна.</i>	саставни
<i>Воља вам прихватите предлог, воља вам одбаците га.</i>	закључни
<i>Нису радили много нити су се уморили.</i>	раставни
<i>Сви су били ту, осим што њега није било.</i>	супротни
<i>Он је на путу и, према томе, неће бити на нашем састанку.</i>	искључни

2. Напиши назив **напоредног односа** који запажаш у наведеним примерима:

а) *Она је оздравила, па ће, дакле, данас доћи на посао.*

б) *Ловили су рибу и продавали су је на пијаци.*

в) *Они ускоро стижу, али ће мало закаснити.*

г) *Температура се не спушта, него расте.*

д) *Час устане, час седне.*

---

3. Допиши одговарајуће **везнике** или **речце** да би независне реченице биле у означеном напоредном односу:

а) *Било је хладно, _____ језеро се није заледило. **супротни***

б) *Сви су се отишли на летовање, _____ је Милош остао код куће. **искључни***

в) *Није се добро обукао, _____, прехладиће се. **закључни***

4. Прочитај следећу реченицу и напиши који **напоредни однос** у њој уочаваш:

Севнула је муња и тада је почело невреме.

---

5. Поред датих примера напиши назив **напоредног односа** у којем стоје независне предикатске реченице:

а) *Милица не само да је положила пријемни него је добила и максималан број поена.*

б) *Временска прогноза је лоша; концерт на отвореном се неће одржати..*

в) *Цео концерт је био изврстан, само што су нам места била лоша.*

г) *Она дивно пева, према томе, примиће је у хор.*

---

6. Спој дате реченице у једну тако да буду у задатом **напоредном односу**.

<i>Слушам музику. Размишљајам о животу.</i>	Саставни однос с везником <i>и</i>	
<i>Купили смо карте. Ићи ћемо на концерт.</i>	Закључни однос с изразом <i>дакле</i>	
<i>Она дивно пева. Често има трему.</i>	Супротни однос с везником <i>али</i>	
<i>Почела је киша. Ветар је задувао са севера.</i>	Градацијски однос с обележјем <i>не само што...</i> <i>него... ни</i>	
<i>Живи су. Мртви су.</i>	Раставни однос с везником <i>или</i>	
<i>Свима се иде на концерт. Њој се иде на изложбу.</i>	Искључни однос с речцом <i>само</i>	

7. Напиши који **напоредни однос** обележавају подвучени **везници** у следећим реченицама:

Добро је тешко видети, а лако се позна.

Или чини добро, или не чини ништа.

Живот се не мора живети унапред, али се може разумети само унтраг.

То ми уопште не помаже, него ми баш одмаже.

9. Подели усправним цртама следећу **комуникативну реченицу на независне**, а затим допуни текст испод ње.

1) *Волим с драгим по гори одити, глог зобати, с листа воду пити, студен камен под камен метати.*

Реченице стоје у _____ односу, који није обележен везницима, већ запетом. Асиндет је _____.

10. Напиши реченицу која је пример за **емфатички полисиндет**.

---

11. Сукцесивно (узастопно) значење саставног односа подразумева

---

12. Реченица *Марица се није осећала добро, али је опак отишла на испит* пример је за:

а) саставни сукцесивни однос

б) супротни концесивни однос

Литература

1. Ж. Станојчић, Љ. Поповић, *Граматика српског језика за гимназије и средње школе*, Београд: ЗУНС, 2008.

2. М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик II*, Београд: Научна књига, 1974.

3. В. Ломпар, А. Антић, *Граматика, Српски језик и књижевност за четврти разред гимназија и средњих стручних школа*, Београд: Klett, 2016.